

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Афанасьєв М. В.

Міжнародна безпека

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	усі галузі
Спеціальність	усі спеціальності
Освітній рівень	другий (магістерський) рівень
Освітня програма	усі освітні програми

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Завідувач кафедри
міжнародного бізнесу та економічного аналізу

Отенко Ірина Павлівна

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Протокол № 1 від 28.08.2018 р.

Розробник:

Перепелюкова Олена Василівна, к.е.н., доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Глобалізація та інтеграція сприяли посиленню взаємозалежності держав, виникненню нових загроз для безпеки, що у сукупності призвело до зміни сутності безпеки, появи нових концепцій та підходів до розуміння безпеки та до її гарантування. Все більш гострою стає проблема ефективності міжнародних організацій та міжнародного права в площині гарантування безпеки та суверенітету держав. В цьому контексті дослідження та узагальнення наукової бази є вкрай важливими для формування комплексного розуміння сучасних аспектів формування та реалізації політики національної безпеки України, її місця і перспектив у системі міжнародної безпеки, що обумовлює актуальність даного курсу.

Мета навчальної дисципліни: є формування у студентів компетентностей щодо організації та управління міжнародною безпекою.

Курс	1М	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота		110
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Інформатика	Глобальна економіка
Економічного спрямування	Наукове та методичне забезпечення діяльності фахівців з міжнародної безпеки
Філософія	Конкурентний аналіз та конкурентна розвідка
Іноземна мова	Міжнародне право
Менеджмент	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність обґрунтовувати роль та необхідність управління безпекою міжнародними організаціями	Формулювати стратегічні завдання управління безпекою
Здатність діагностувати та протидіяти загрозам міжнародній безпеці	Використовувати результати моніторингу загроз в управлінні міжнародною безпекою
Здатність до протидії недобросовісній конкуренції та промислового шпигунству	Складати програми протидії недобросовісній конкуренції та промислового шпигунству
Здатність аналізувати рівень міжнародної безпеки	Обирати і застосовувати методи оцінки міжнародної безпеки
Здатність здійснювати аналіз та управління інформаційною безпекою в міжнародному аспекті	Обирати та застосовувати криптографічні та програмні засоби захисту інформації
Здатність протидіяти міжнародним конфліктам	Вирішувати конфлікти та дотримуватись принципів кроскультурного менеджменту

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади міжнародної безпеки

Тема 1. Основи міжнародної безпеки

- 1.1. Основні підходи до визначення поняття «безпека».
- 1.2. Співвідношення понять «міжнародна», «регіональна», «національна» безпека.
- 1.3. Вплив глобалізації на міжнародну безпеку

Тема 2. Організація управління міжнародною безпекою

- 2.1 Сучасна система міжнародних відносин на глобальному, регіональному і локальному рівнях.
- 2.2. Характеристика моделей міжнародної безпеки регіонів світу: європейський, близькосхідний, азійсько-тихоокеанський, центральноамериканський, північноамериканський.
- 2.3 Національна, регіональна і локальна безпека суперечність інтересів та проблема узгодження їх.

Тема 3. Міжнародні організації забезпечення безпеки

- 3.1. Етапи формування європейської безпеки
- 3.2. Європейський Союз і сучасний стан системи європейської безпеки
- 3.3. Органи і організації які входять в системи міжнародної безпеки
- 3.4. Структура національної безпеки Франції
- 3.5. Специфіка національної безпеки Великобританії
- 3.5. Специфіка національної безпеки США

Тема 4. Міжнародна система непоширення зброї масового знищення.

- 4.1 Поняття режиму непоширення ядерної зброї.
- 4.2. Біологічна та генетична зброя сучасності.
- 4.3. Історія використання хімічної зброї
- 4.4. Напрями формування системи біологічної та хімічної безпеки.

Тема 5. Міжнародна протидія тероризму

- 5.1. Тероризм як довгострокова загроза безпеці держав.
- 5.2. Соціально-політична суть та види міжнародного тероризму.
- 5.3. Антитерористичні інституційні механізми
- 5.4. Міжнародна співпраця в боротьбі з фінансуванням тероризму

Змістовий модуль 2. Економічний аспект міжнародної безпеки

Тема 6. Міжнародна економічна безпека

- 6.1. Сутність і класифікаційні характеристики економічної міжнародної безпеки
- 6.2. Індикатори міжнародної безпеки
- 6.3. Формування єдиного глобального ринку факторів виробництва, зростання міграції
- 6.4. Розширення впливу підконтрольних розвиненим країнам світових фінансових та економічних інститутів.

Тема 7. Галузева орієнтація міжнародної безпеки

- 7.1. Поняття енергетичної безпеки
- 7.2. Структура споживання енергоресурсів по країнам світу
- 7.3. Критерії оцінки продовольчої безпеки на національному та міжнародному рівнях.
- 7.4. Екологічні аспекти економічної безпеки

Тема 8. Двостороннє співробітництво України в сфері безпеки

- 8.1. Діалог Україна-США з питань міжнародної безпеки.
- 8.2. Співробітництво України з країнами Сходу та Азії в питаннях забезпечення безпеки
- 8.3. Еволюція співробітництва Україна - НАТО
- 8.4. Цілі воєнної безпеки

Тема 9. Україна та проблеми безпеки в рамках ООН та ОБСЄ

- 9.1. Пріоритетні питання діяльності України в ООН
- 9.2. Україна та ОБСЄ в контексті трансформації системи міжнародної безпеки.
- 9.3. Нормативно-правове регулювання миротворчої діяльності України: національний та міжнародний контекст

Тема 10. Міжнародна інформаційна безпека

- 10.1. Універсальність інформаційного простору
- 10.2. Застосування міжнародних стандартів в інформаційній сфері
- 10.3. Впорядкування глобальної інформаційної інфраструктури.

Тема 11. Геополітичні та гео економічні виміри національної безпеки України

- 11.1. Основні засади національної безпеки України.
- 11.2. Головні загрози національній безпеці.
- 11.3. Аналіз рівня корупції та мінізації економіки держави

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок

оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку.

Підсумковий залік охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. Табл. 2.1).

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля	Тижні	Практичні заняття	Семінарські заняття	Перевірка есе	Презентація	Експрес-опитування	Перевірка домашніх завдань	Письмова контрольна робота	Усього
<i>Тема 1. Основи міжнародної безпеки</i>	Тиждень 1	6					2		8
<i>Тема 2. Організація управління міжнародною безпекою</i>	Тиждень 2	7				4			11
<i>Тема 3. Міжнародні організації забезпечення безпеки</i>	Тиждень 3				6	2			8
<i>Тема 4. Міжнародна система непоширення зброї масового знищення</i>	Тиждень 4		6				5		11
<i>Тема 5. Міжнародна протидія тероризму</i>	Тиждень 5-6	4				2	6		12
Разом за змістовим модулем 1		17	6		6	8	13		50
<i>Тема 6. Міжнародна економічна безпека</i>	Тиждень 7-8	5				4			9
<i>Тема 7. Галузева орієнтація міжнародної безпеки</i>	Тиждень 9-10	4				2			6
<i>Тема 8. Міжнародна безпека форм міжнародних економічних відносин</i>	Тиждень 11-12					4		6	10
<i>Тема 9. Україна та проблеми безпеки в рамках ООН та ОБСЄ</i>	Тиждень 13-14	4						5	9
<i>Тема 10. Міжнародна інформаційна безпека</i>	Тиждень 15		3			5			8
<i>Тема 11. Геополітичні та гео економічні виміри національної безпеки України</i>	Тиждень 16	2		3		2			7
Разом за змістовим модулем 2		15	3	3		17	2	11	50
<i>Залік</i>		32	9	3	6	24	15	11	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в табл.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

5. Рекомендована література

Основна

1. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
2. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
3. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства: Навч. посіб./ І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Харків: ХНЕУ, 2012. – 256 с
4. Schneider F., Buehn A., Montenegro C. Shadow Economies All over the World: New Estimates for 162 Countries from 1999 to 2007 (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://www.econ.jku.at/members/Schneider/>
5. Calvo G. A. Monetary Policy Challenges in Emerging Markets: Sudden Stop, Liability Dollarization, and Lender of Last Resort // NBER Working Papers. – 2006.
6. Генеральна Ассамблея ООН 27 марта 2014 года. Резолюция 68/262. Территориальная целостность Украины. – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N13/455/19/PDF/N1345519.pdf?OpenElement>
7. Конвенція про кіберзлочинність: Міжнародний документ від 23.11.2001. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_575
8. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму: Міжнародний документ від 16.05.2005. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_712

Додаткова

9. Барановський О. І. Економічна безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія / О. І. Барановський. – К.: ХНЕУ, 2004. – 759 с.
10. Council conclusions on the Review of the European Neighbourhood Policy. – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/12/14-conclusions-european-neighbourhood/>
11. Declaration of the Countries of the Community of Democratic Choice. – Режим доступу: <https://wikileaksqa.wordpress.com/2005/11/07/05tbilisi2897-declaration-of-the-countries-of-the-community-of/>
12. European Parliament resolution of 20 January 2011 on an EU Strategy for the Black Sea (2010/2087(INI)). – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0025+0+DOC+XML+V0//EN>

13. European Parliament Resolution on a Black Sea Regional Policy Approach. – Brussels, 17 January 2008. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2008-0017&language=EN>
14. Ferrero-Waldner B. Black Sea Synergy: the EU's approach to the Black Sea region. Black Sea Synergy Ministerial Meeting, Kiev, 2008. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-08-77_en.htm
15. NATO Parliamentary Assembly Resolution 411 on Supporting Ukraine's Sovereignty and Democracy // NATO official web-page. – Режим доступу: <http://www.nato-pa.int/default.asp?SHORTCUT=3600>
16. Regulation (EU) No 230/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 establishing an instrument contributing to stability and peace. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/dgs/fpi/documents/140311_icsp_reg_230_2014_en.pdf
17. Report of the Implementation of the European Security Strategy: Providing Security in a Changing World // www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/reports/104630.pdf
18. Strengthening Europe's place in the world: An external budget for 2014-2020 to respect EU commitments and promote shared values. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1510_en.htm?locale=en
19. Конституція України. Затверджена ВРУ 28.06.1996р. №254/96 – ВР //Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
20. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р.
21. Ткляленко С. І. Інвестиційна безпека в умовах глобалізації фінансових потоків / Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2010. – № 1. – С. 282-292.

Ресурси мережі інтернет

22. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).
23. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvornad.org.ua.
24. Офіційний сайт Національного банку України www.bank.gov.ua
25. Офіційний сайт Національного Комітету статистики України www.ukrstat.gov.ua
26. Менеджмент. Бізнес. – www.management.com.ua.
27. Центр гуманітарних технологій – www.gtmarket.ru.